

ZAŠTITA LIČNIH PODATAKA U BIH I SRBIJI

Mersida Sućeska¹, Aida Hanić²

¹Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije, Univerzitet u Sarajevu, BiH

²Institut ekonomskih nauka, Beograd, Srbija

Abstract:

Cilj ovog rada jeste upoznati se sa problematikom zaštite privatnosti, koliko je privatnost u doba moderne tehnologije uopšte i moguća, te kako se pristupa zaštiti podataka u EU, Srbiji i BiH kao zemljama u tranziciji koje teže ka članstvu u EU.

Zaštita ličnih podataka, u smislu zaštite privatnosti, jedno je od osnovnih ljudskih prava i postulata svakog demokratskog društva. U Evropi, 28. januar obilježava se kao evropski Dan zaštite podataka a izvan Evrope naziva se „Dan privatnosti“. Pitanja zaštite privatnosti prisutna su u svakom aspektu života pojedinca posebno jer danas savremeni uslovi života omogućavaju dostupnost velikog broja podataka „o svemu i svačemu“. Poseban oprez zahtijeva se kada se na nekim web-lokacijama traže lični podaci kao što su korisničko ime, PIN, broj kreditne kartica, JMBG itd. Sa aspekta ekonomskog kriminaliteta ovako dostupni podaci lako omogućavaju situacije gdje se falsifikuju lične karte sa tuđim podacima i otvaraju se fiktivne firme ili firme koje naprave milionske štete i prevare pa dođu na naplatu pravom vlasniku koji i ne zna da su njegovi lični podaci zloupotrebjeni u kriminalne radnje. U zakonskoj regulativi EU, ova oblast je definisana Direktivom 95/46 Evropskog parlamenta i Vijeća o zaštiti pojedinaca u okviru obrade ličnih podataka te o slobodnom protoku tih podataka. U Srbiji Zakon o zaštiti podataka o ličnosti usvojen je 2008. godine a u BiH isti ovaj zakon donesen je 2006. godine za koje se smatra da nisu u potpunosti usaglašeni sa regulativom EU.

Key words:

zaštita ličnih podataka,
krađa identiteta,
EU,
BiH,
Srbija.

UVOD

U procesu globalizacije informacije ne poznaju granice, tako da je teško osigurati zaštitu ličnih podataka podržavajući slobodan pristup informacijama uz uspostavljanje ravnoteže između sigurnosti i privatnosti. Zaštita ličnih podataka je neophodna za razvoj i održivost svakog demokratskog društva i služi kao dodatna garancija za efikasno ostvarivanje ostalih osnovnih prava i sloboda, propisanih međunarodnim i nacionalnim regulativama. Informacija koja identifikuje svakog pojedinca sastoji se od imena i prezimena, JMBG, mjesta i države rođenja, adrese stanovanja, broja telefona a sa razvojem tehnolo-

gije i e-mail adresa postala je obavezujuća. Zaštita ličnih podataka, u smislu zaštite privatnosti, jedno je od osnovnih ljudskih prava i kao takva i treba biti posmatrana i ako u današnjem vremenu savremene tehnologije veliki broj podataka biva dostupan svakome. Tako na primjer, kada popunite neku prijavu gdje ćete dobiti karticu za popuste, navodite sve podatke o sebi. U skladu sa zakonom, ti podaci se moraju čuvati i biti upotrebljeni samo u svrhe koje su definisane zakonom, međutim da li je baš svaki put tako? Kada dobijete poruku za rođendan od firme čiji ste kupac da li je to marketinški trik za pridobivanje kupca ili pak zloupotreba informacije o datumu vašeg rođenja koja može voditi krađi identiteta, kreiranju fiktivnih firmi po osnovu tuđih informacija, potpisivanju ugovora u nečije ime i za nečiji račun i ako ta osoba nije ni u jednom trenutku bila prisutna u momentu zaključenja istog? Ovo su pitanja sa kojima se susrećemo svakodnevno posebno ako uzmemo u obzir činjenicu da upravo sami pojedinci

1 Ovaj rad je deo istraživačkih projekata pod šiframa 47009 (*Evropske integracije i društveno-ekonomske promene privrede Srbije na putu ka EU*) i 179015 (*Izazovi i perspektive strukturnih promena u Srbiji: Strateški pravci ekonomskog razvoja i usklađivanje sa zahtevima EU*), finansiranih od strane Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije.

olako ostavljaju veliki broj podataka o samima sebi koji trajno ostaju zapisani na nekoj internet adresi. Svjetskoj javnosti poznat je slučaj zviždača Edwarda Snowdena koji je samo potvrdio činjenicu kako je pravo na privatnost uveliko ugrožena i sa pozicije običnog čovjeka i sa pozicije čovjeka na nekoj političkoj ili društvenoj funkciji.

Na Internetu današnji korisnik ostavlja i tragove svog potrošačkog ponašanja što najviše ide u prilog velikim kompanijama jer te informacije sakupljaju u svoju bazu podataka koja im kasnije služi za razne ponude istim tim korisnicima koje oni ne mogu odbiti jer „u potpunosti poznaju potrošačeve potrebe“. Sistem zaštite ličnih podataka u EU organizovan je tako da postoje zajednički propisi unutar same Unije čime se garantuje zaštita ličnih podataka u skladu sa zakonom u svima zemljama članicama EU. Zaštita podataka je osnovno pravo, garantovano evropskim zakonom i sadržano je u Članu 8. Povelje o osnovnim pravima Evropske unije. U Srbiji je 2008. godine usvojen Zakon o zaštiti podataka o ličnosti², međutim praksa je pokazala da taj zakon nije u potpunosti usklađen sa standardima EU, kao što nije usklađen ni u BiH regulativi. U Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: BiH), pored Zakona o zaštiti podataka³ postoje četiri krivična zakona⁴ koja regulišu oblast zaštite ličnih podataka i osnovana je Agencija za zaštitu ličnih podataka kao nadležno tijelo za ovu oblast. U kojoj mjeri i na koji način se zaista štite lični podaci u EU, BiH i Srbiji predstavljeno je u nastavku.

POJAM PRIVATNOSTI I ZAŠTITE LIČNIH PODATAKA

Privatnost potiče od latinske riječi *privatus* što znači – izvojen od ostatka, lišen nečega. Predstavlja sposobnost individue ili grupe da druge liši informacija i na taj način se selektivno otkriva. 1890. godine, sudac Louis Brandeis i advokat Samuel Warren u članku *The Right to Privacy* u „*Harvard Law Review*“ (god. 4, br. 5), odredili su termin „*Privacy*“ kao „*Individual's right to be let alone*“, odnosno „pravo da budemo ostavljeni na miru“. To znači pravo pojedinca na zaštitu moralnog i fizičkog integriteta te pravo na izbor životnog stila i načina života u domenu odnosa sa okolinom i drugim ljudima. Ipak, svijet u momentu strahovitog razvoja nauke i tehnologije u potpunosti je zanemario ovaj prvobitni koncept privatnosti pa se sa temeljima i postulatima globalizacije upravo kreće u pravcu kreiranja globalnog sela gdje svaki pojedinac posjeduje informacije o drugom. Edvard Snowden, bivši saradnik američke obavještajne agencije, obračunajući se javnosti izjavio je da „dijete rođeno danas će odrastati bez ideje o tome šta je uopšte privatnost. Ta djeca nikad neće saznati

šta znači imati privatni trenutak za sebe i nezabilježenu i neanaliziranu misao“. Zašto je važna zaštita ličnih podataka? Prije svega, sve raširenija pohrana i prenos podataka putem računarskih mreža stvorila je plodno tlo za krađu identiteta. U tom domenu to više nisu hakeri koji žele da budu poznati, već osobe koje u svojim kriminalnim radnjama imaju za cilj sticanje novčane koristi.

Prema američkoj federalnoj komisiji za komunikacije (Federal Communication Commission, FCC), krađa identiteta je prva na listi „najprevara“. Primjera je mnogo; od otvaranja fiktivnih firmi, podizanja kredita, naručivanja robe putem interneta a sve to rezultira dolaskom računa na naplatu na adresu pojedinaca koji nisu nikada obavljali ove radnje. Vrlo je zanimljiv podatak prema istom izvoru, o fiktivnim firmama iz Bosne i Hercegovine koje posluju u Holandiji gdje se navodi da je „u zgradi u Ulici Koningslan 17 u Amsterdamu sjedište čak 154 firme. Možda to i ne bi bilo toliko začuđujuće koliko nevjerojatno zvuči podatak da 86 firmi na toj istoj adresi ima potpuno isti broj telefona, desetak firmi ima istog direktora dok njih tridesetak ima istu internet stranicu.“⁵ Današnji sistem društvenih odnosa podrazumjeva postojanje profila na nekoj od društvenih mreža. Pristup nečijem profilu na društvenoj mreži govori mnogo toga o nekoj osobi. Društvene mreže omogućavaju i poslodavcima da po osnovu profila nekog pojedinca koji uključuje objavljivanje slika, statusa, stranica koje voli ili koje prati, javnih ličnosti sa kojima se poistovjećuje itd, prikupi veliki broj podataka o dotičnoj osobi koja je poslala prijavu za posao i na osnovu toga može da izvrši provjeru da li se profil takve osobe uklapa u njegov radni tim ili ne. U julu 2010. godine kanadski sigurnosni istraživač Ron Bowes postavio je na javni P2P servis BitTorrent, bazu koja se sastoji od podataka iz čak 170 miliona korisničkih računa sa društvene mreže Facebook. To znači pristup informacijama koje su vrlo detaljne i prije svega vrlo personalne a koje postaju vidljive nekome ko je poznanik prijatelja vašeg prijatelja! Nažalost veliki je broj primjera zloupotrebe ovih podataka koje imaju za rezultat kreiranje lažnih profila u cilju kriminalnih radnji, rušenju nečijeg ugleda, nanošenju psihičke boli zatim situacije prikupljanja podataka u svrhe industrijske špijunaže ili oblike oglašavanja od strane kompanija koje bez pristanka korisnika šalju razne reklame, obavijesti, ankete itd. U pravcu preventivnog djelovanja kompanije koje posluju na Internetu poput Microsofta, eBaya, Amazona i Vise osnovale su Koaliciju za borbu protiv internet-ske krađe identiteta. Ali praksa je pokazala da je najbolja zaštita oprez, kojeg savjetuju policija i institucije zadužene za zaštitu ličnih podataka.

Zaštita ličnih podataka u EU

Zaštita podataka je osnovno pravo, zaštićeno evropskim zakonom i sadržano u članu 8 Povelje Evropske unije o osnovnim pravima. Kolika se pažnja posvećuje tematici zaštite podataka govori i činjenica o postojanju Evropskog supervizora za zaštitu podataka (ESZP) koji nadzire 62 institucije EU u domenu zaštite ličnih podataka.

2 Zakon o zaštiti podataka o ličnosti („Sl. glasnik RS“, br. 97/2008, 104/2009 - dr. zakon, 68/2012 - odluka US i 107/2012).

3 Zakon o zaštiti ličnih podataka („Sl. glasnik BiH“ br. 49/06, 76/11 i 89/11).

4 Krivični zakon BiH („Sl. glasnik BiH“, br.: 03/03, 30/05, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 53/06, 55/06, 32/07 i 8/10).

Krivični zakon FBiH („Sl. novine FBiH“, br.: 36/03, 37/03, 21/04, 69/04, 18/05, 42/10).

Krivični zakon RS („Sl. glasnik RS“, br.: 49/03, 108/04, 37/06, 70/06, 73/10, 1/12, 67/13).

Krivični zakon BD („Sl. glasnik BD BiH“, br.: 10/03, 45/04, 06/05, 21/10, 52/11).

5 <http://otvoreno.ba/categoryblog/1668-fiktivna-predueza-iz-bih-uholandiji-deset-firmi-ima-istog-direktora-a-86-isti-broj-telefona> (pristupljeno 12.10.2012.)

taka. Evropski supervizor za zaštitu podataka je nezavisni nadzorni organ posvećen zaštiti ličnih podataka i privatnosti i promovisanju dobrih praksi u institucijama i tijelima EU, koje čini na sljedeće načine:

- ♦ monitoringom administracije EU u domenu obrade ličnih podataka,
- ♦ savjetovanjem o politikama i zakonskoj legislativi koja se tiču privatnosti i
- ♦ saradnjom sa sličnim organima kako bi se obezbijedila konzistentnost u zaštiti podataka.

Direktiva EU o zaštiti podataka donešena je 1995. godine i predstavlja osnovni stub za zaštitu podataka ne samo na području EU nego i šire. Njen osnovni princip, osiguranje funkcionisanja tržišta i efikasna zaštita osnovnog prava pojedinca na zaštitu podataka, vrijedi danas jednako kao i prije 17 godina kada je donešena. Ipak osnovna razlika je u načinu na koji svaka zemlja članica inkorporira i implementira zakone u oblasti zaštite ličnih podataka. Upravo u cilju povećanja transparentnosti i daljne zaštite ličnih podataka, u 2012. godini, Evropska Komisija predložila je niz izmjena u zakonodavstvu EU u oblasti zaštite ličnih podataka. Prijedlog novog zakona o zaštiti ličnih podataka trebao bi ojačati zaštitu individualnih prava i izaći iz trenutnih okvira čime će dovesti do uštede od oko 2,3 milijarde eura administrativnih troškova u poslovanju kompanija. Osnovni cilj jeste ojačati povjerenje potrošača u online servise, obezbjeđujući znatno više prostora za rast i razvoj širom EU.

Na potrebu promjene zakona u oblasti zaštite ličnih podataka navodi i činjenica da su prvobitni zakoni donešeni kada je Internet još uvijek bio u fazi razvoja i mnogo toga što se danas može uraditi putem interneta, davne 1995. godine bila je samo daleka budućnost. Brzi razvoj tehnike i tehnologije, te sam proces globalizacije doveo je do znatnih promjena i izazova u domenu zaštite podataka. Tako npr. 1995. godine korisnik nije mogao da ostavi toliko tragova o sebi ni da ima toliko pristup informacijama kao niti da bude izložen raznim opasnostima koje su danas prisutne. Upravo zbog toga novi koncepti u domenu razvoja tehnologije zahtijevaju njeno praćenje i u oblasti zaštite ličnih podataka. Tome u prilog najbolje govore i sljedeće činjenice:⁶

- ♦ na području EU 26% korisnika društvenih mreža je sigurno da ima potpunu kontrolu nad svojim privatnim podacima,
- ♦ 74% Evropljana vjeruje da dostupnost ličnim podacima predstavlja trend modernog života,
- ♦ 43% Internet korisnika navodi da su bili pitani za lične podatke u mjeri u kojoj je to znatno više nego što je potrebno,
- ♦ 90% Evropljana želi iste zakone iz oblasti zaštite ličnih podataka širom EU,
- ♦ 58% Evropljana vjeruje da ukoliko želi da kupi željeni proizvod, velika količina ličnih podataka mora biti otkrivena.
- ♦ 79% korisnika društvenih mreža svoje pravo ime i prezime učinit će dostupnim javnosti, 51% će objaviti svoju fotografiju a 47% će otkriti svoju nacionalnost.

Koliko je EU bitna privatnost govori i činjenica da se u Evropi 28. januar obilježava se kao evropski Dan zaštite podataka a izvan Evrope naziva se „Dan privatnosti“.

Zaštita ličnih podataka u BiH

U Bosni i Hercegovini postoje navedena četiri krivična zakona koja regulišu oblast zaštite ličnih podataka i sva-ki od tih zakona propisuje krivično djelo „protuzakonite obrade ličnih podataka“.⁷ Zakon o zaštiti ličnih podataka u BiH donesen je 2006. godine dok je 2011. godine usvojen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti ličnih podataka. Također, 2006. godine osnovana je i Agencija za zaštitu ličnih podataka u BiH koja je nadležna da:

- ♦ nadgleda provođenja odredbi ovog Zakona i drugih zakona o obradi ličnih podataka;
- ♦ postupa po podnesenim prigovorima nosioca podataka;
- ♦ podnosi Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine godišnji izvještaj o zaštiti ličnih podataka;
- ♦ prati uslove za zaštitu ličnih podataka davanjem prijedloga za usvajanje ili izmjenu zakona koji se odnose na obradu ličnih podataka, te daje mišljenja o prijedlozima tih zakona i brine o ispunjenju kriterija zaštite podataka koji proističu iz međunarodnih sporazuma obavezujućih za Bosnu i Hercegovinu.

U izvještaju o zaštiti ličnih podataka u BiH za 2012. godinu navodi se da je Bosna i Hercegovina ratifikovala dvije konvencije koje su od ključnog značaja za osiguranje dva osnovna ljudska prava zagarantovana svim međunarodnim dokumentima, a to su pravo na privatnost i pravo na slobodan pristup informacijama.⁸

Ipak bitno je napomenuti da su i građani Bosne i Hercegovine suočeni sa raznim modalitetima zloupotrebe ličnih podataka. Kada govorimo o problemu krađe identiteta u BiH su zabilježeni slučajevi krađe identiteta radi registracije firme, a posljednji niz godina sve je učestalije da se krađu lični podaci radi glasanja na izborima sa lažnim ličnim kartama ili u ime osoba koje su umrle. Također dugi niz godina postojala je praksa mikrokreditnih organizacija koje su omogućavale da se po osnovu broja lične karte i rodnog lista, bez svojeručnog potpisa, nekoj osobi omogući da se registruje kao žirant čime je svaki građanin mogao postati žrtva zloupotrebe ličnih podataka. Posljednji slučajevi zloupotrebe ličnih podataka evidentirani su u formi da se ustupe kopije ličnih karata građana kako bi zauzvrat dobili donacije u vidu obnove kuća ili dodjele mehanizacije za poljoprivredu. Republika Srpska je 2009. godine usvojila Zakon o matičnim knjigama kojim se uređuju pitanja u vezi sa matičnim knjigama koje se vode o ličnim stanjima građana, a Federacija Bosne i Hercegovine ovaj zakon donijela je 2012. godine. Agencija za zaštitu ličnih podataka BiH naredila je svim javnim institucijama u BiH da moraju pod hitno uništiti bazu podataka matičnih brojeva građana, jer na taj način krše Zakon o zaštiti ličnih podataka. Dosadašnji rezultati kažu da se ova

7 Zakon o zaštiti ličnih podataka („Sl. glasnik BiH“ br. 49/06, 76/11 i 89/11).

8 <http://www.azlp.gov.ba/publikacije/default.aspx?id=616&langTag=bs-BA> (pristupljeno 10.3.2014).

6 http://ec.europa.eu/justice/data-protection/document/review2012/factsheets/2_en.pdf (pristupljeno 10.3.2014)

naredba uglavnom sprovodi i ako nije vršen inspekcijski nadzor. U budućnosti planirano je da se pooštre kazne za zloupotrebu podataka pri čemu bi kazna mogla ići i do 50.000 eura gdje će se kažnjavati odgovorno lice u instituciji koja krši zakon u koju kategoriju spadaju i državne institucije.

ZAŠTITA PODATAKA OD LIČNOSTI U SRBIJI

Zaštita podataka o ličnosti smatra se novijom temom u Srbiji, jer je 2013. godine u Srbiji prvi put sprovedeno istraživanje o zaštiti podataka o ličnosti. 2008. godine usvojen je Zakon o zaštiti podataka o ličnosti, koji se primjenjuje od 1. januara 2009. Ovaj zakon ustanovljava širok krug obaveza za veliki broj subjekata i uspostavlja centralnu ulogu Poverenika za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti (u daljem tekstu: Poverenik), kao nezavisnog državnog organa, nadležnog da u drugostepenom postupku obezbjeđuje zaštitu prava na privatnost, kao i za sprovođenje nadzora nad primjenom Zakona. Zaštita podataka o ličnosti bitna je i zbog obaveze Srbije koja se navodi u članu 81. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa EU gdje se, između ostalog, navodi da će Srbija uskladiti svoje zakonodavstvo koje se odnosi na zaštitu ličnih podataka sa komunitarnim zakonodavstvom i ostalim evropskim i međunarodnim propisima o privatnosti. Po procjenama Poverenika, u Srbiji postoji između 300.000 i 350.000 rukovalaca-obveznika Zakona o zaštiti podataka o ličnosti. To znači da pored onih institucija koje su po zakonu ovlaštene da posjeduju podatke o građanima, kao što su policija ili vojska, veliki je broj onih institucija koje posjeduju razne baze podataka o građanima i ako u suštini ne bi ih smjeli imati. Među njima su i političke partije za koje se vjeruje da imaju zbirke podataka o tzv. „sigurnim glasačima“, članovima biračkih odbora koje su stranke delegirale, kao i druge zbirke podataka. Kazne za zloupotrebu ličnih podataka za firme su 50.000 do milion dinara, a za građane 5.000 do 50.000 dinara. Primjera zloupotreba podataka o ličnosti je mnogo. Prema procjenama UNHCR, oko 6.750 ljudi, prije svega Roma, nije upisano u matične knjige u Srbiji. Zvanično ovi ljudi su pravno nevidljivi međutim veliki broj ljudi koristi se tuđim zdravstvenim knjižicama prilikom liječenja u javnim zdravstvenim institucijama što može biti poseban problem ako pacijent, evidentiran pod tuđom zdravstvenom knjižicom, umre. Važno je napomenuti da i javna preduzeća krše zakon. Tako na primjer neka javna preduzeća na računu za komunalije ispisuju matične brojeva građana što nije u skladu sa zakonom jer JMBG je najranjiviji podatak o pojedincu koji može da bude zloupotrebjen u bilo koje kriminalne svrhe. Praksa je pokazala da zakonodavstvo Srbije u oblasti zaštite podataka o ličnosti nije u potpunosti usklađeno sa evropskom legislativom. Veliki problem je i činjenica da sami građani nisu u potpunosti upoznati sa potrebom zaštite ličnih podataka što navodi na neophodnost sprovođenja edukacija iz ove oblasti jer se vrlo malo zna o zaštiti podataka o ličnosti i zaštiti privatnosti uopšte.

ZAKLJUČAK

Procesom globalizacije, razvojem tehnike i tehnologije mijenja se način i svrha korištenja ličnih podataka. U tom sistemu „podaci na dohvata ruke“ najviše prednjače društvene mreže gdje ljudi, doslovce, svakodnevno ostavljaju tragove o svom životu; datumu, mjestu i državi rođenja, mjestu i funkciji zaposlenja, podaci o privatnom životu poput bračnog statusa, imena i slike djece, mjestima na kojima i sa kim su bili itd. Na taj način stvaraju se veće mogućnosti zloupotrebe ličnih podataka, nanoseći štete pojedincu-žrtvi a i društvu kao cjelini jer zaštita privatnosti je i društvena odgovornost. U EU otišlo se korak dalje pa se zaštiti privatnosti pridaje posebna pažnja što dobiva jednu sasvim novu dimenziju za pristup ovoj oblasti. Postojanje Evropskog supervizora za zaštitu podataka (ESZP) jasan je pokazatelj da se i same zemlje članice EU susreću sa problemom zaštite privatnosti i da mu u njegovom rješavanju daju punu pažnju. U Srbiji i BiH, poduzete su neke mjere u smislu postojanja Agencije za zaštitu ličnih podataka u BiH i Poverenika za informacije od javnog značaja u Srbiji. Ove institucije moraju raditi i na upućivanju građana u zaštitu njihovog ljudskog prava – privatnosti jer i sami građani nisu svjesni na koji način se štiti njihova privatnost i u kojoj mjeri je ona ugrožena. Zbog toga bitno je i da prilagode postojeću regulativu zaštite ličnih podataka i pripreme novu u skladu sa propisima EU, što je svakako jedan od uslova njihove integracije EU. Svakako ovo je i preventivna mjera sprječavanja nekih javnih oblika kriminaliteta (privredni, kompjuterski, imovinski...).

LITERATURA

- [1] B.Innes, Prijevare i krivotvorine, istinite priče o najvećim prijevarama u povijesti, Zagreb,2001.
- [2] Zakon o zaštiti ličnih podataka („Sl. glasnik BiH“ br. 49/06, 76/11 i 89/11).
- [3] Krivični zakon BiH („Sl. glasnik BiH“ br. 03/03 , 30/05 , 32/03 , 37/03 , 54/04 , 61/04 , 53/06 , 55/06 , 32/07 i 8/10).
- [4] Krivični zakon FBiH («Sl. novine FBiH», br. :36/03, 37/03, 21/04, 69/04, 18/05, 42/10).
- [5] Krivični zakon RS („Sl. glasnik RS“,br.: 49/03,108/04, 37/06, 70/06, 73/10, 1/12, 67/13).
- [6] Krivični zakon BD („Sl.glasnik BD BiH“, br.:10/03, 45/04, 06/05, 21/10, 52/11).
- [7] Zakon o zaštiti podataka o ličnosti (“Sl. glasnik RS”, br. 97/2008, 104/2009 - dr. zakon, 68/2012 - odluka US i 107/2012).
- [8] Zakon o tajnosti podataka (“Sl. glasnik RS”, br. 104/2009).
- [9] Izvještaj o radu Agencija za zaštitu ličnih podataka u BiH, za 2013.

Abstract:

The aim of this paper is to explore the issue of privacy, as much privacy in the age of modern technology, in general, is possible, and what is the approach to data protection in the EU, Serbia and Bosnia and Herzegovina as countries in transition who desire to the EU membership.

The protection of personal data, in terms of privacy is one of the basic human rights and postulates of every democratic society. In Europe, 28th of January is celebrated as the European Data Protection Day and beyond Europe it is called the "Privacy Day". Privacy issues are present in every aspect of individuals life, especially because today modern living conditions provide the availability of a large number of data "about anything and everything". Particular caution is required when on certain sites seeking personal information such as user name , PIN number, credit card , ID , etc. From the point of economic crime, this available data easily allow situations of forged identity cards with other people's data and create a fictional company or companies that make hundreds of millions of damage and fraud and they get to charge to the owner who does not know that his personal data misused in criminal activities.

In EU legislation, this area is defined by Directive 95/46 of the European Parliament and the Council on the protection of individuals within the processing of personal data and on the free movement of such data. In Serbia, the Law on the Protection of Personal Data was adopted in 2008 year, in BiH this same law was adopted in 2006 but it is considered that they are not fully harmonized with EU regulations.

Key words:

personal data protection,
identity theft,
EU,
BiH,
Serbia.